

אישור צו העונשין (קביעת הגורם המוסמך), התשע"ד-2014

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם,

בהתאם לסעיף 117(ד)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 :

- א. לאשר את צו העונשין (קביעת הגורם המוסמך), התשע"ד-2014, המצ"ב.
ב. להעביר את הצו לאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

1. סעיף 117(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – "**חוק העונשין**") קובע איסור גורף על עובד ציבור למסור ידיעה אשר הגיעה אליו בתוקף תפקידו, ומבלי שקיבל היתר לכך, זאת כדלהלן:

"עובד ציבור שמסר, ללא סמכות כדין, ידיעה שהגיעה אליו בתוקף תפקידו, לאדם שלא היה מוסמך לקבלה, וכן מי שהגיעה אליו ידיעה בתוקף תפקידו כעובד ציבור, ולאחר שחדל מהיות עובד הציבור מסרה, ללא סמכות כדין, לאדם שלא היה מוסמך לקבלה, דינו – מאסר שלוש שנים".

2. מקורו של איסור זה בחוק דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים), התשי"ז-1957, שמוזג לאחר מכן בחוק העונשין ושמוכחו גובשו כללים לעניין היתר לפרסומים בשנת 1975 (להלן – "**הכללים**"). בהתאם לכללים הוקמה ועדת השרים למתן היתרים לפרסומים (להלן – "**וועדת השרים**"), הפועלת גם כיום. להשלמת התמונה יוער כי הכללים הללו לא פגעו בסמכותה של הצנזורה, הפועלת מכוח תקנות ההגנה (שעת חירום), 1945, כמפורט בסעיף 10 לכללים.

3. ביום 4 בדצמבר 2001 התקבל בכנסת תיקון מספר 65 לחוק העונשין אשר קבע, בין היתר, בסעיפים 117(ד)(2) ו-3) כדלקמן:

"(2) לנאשם לפי סעיף קטן (א) בשל מסירת ידיעה לאחר שחדל מהיות עובד ציבור תהא גם זו הגנה טובה, שמסירת הידיעה היתה כעבור חמש שנים מהיום שחדל מהיות עובד הציבור ושבמסירת הידיעה לא היה משום פגיעה בדבר שיש לציבור זיקה בו או פגיעה בזכותו של היחיד;

(3) הוראות פסקה (2) לא יחולו על ידיעה הנוגעת לביטחון המדינה או ליחסי החוץ שלה אלא אם כן אישר הגורם המוסמך, קודם למסירתה, כי מסירת הידיעה לא תפגע בביטחון המדינה או ביחסי חוץ שלה; לענין זה, "הגורם המוסמך" – הצנזור הצבאי הראשי או בעל תפקיד אחר, הכל כפי שתקבע הממשלה בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, דרך כלל או לפי סוגי עניינים";

כאמור בסעיפי משנה 117(ד)(2) ו-3), שהוספו בתיקון 65 לחוק העונשין, נקבע מנגנון סטטוטורי של מתן אישור לעובד ציבור במקרה נקודתי, שעניינו מסירת ידיעה הנוגעת לענייני ביטחון המדינה או יחסי החוץ שלה, על ידי מי שחדל לכהן כעובד הציבור לפחות חמש שנים קודם לכן. בכל שאר המקרים (במקרים שבהם מדובר בעובד ציבור מכהן או בעובד ציבור בתוך תקופת החמש שנים מיום פרישתו), נותרה ועדת השרים הגורם המוסמך לצורך מתן היתר פרסום לעובד ציבור או עובד ציבור לשעבר. יוער, כי ההגנה הקבועה בסעיפי המשנה האמורים נוגעת רק לידיעה הנמסרת בידי עובד הציבור בעצמו. ההגנה אינה חלה על ידיעה שהגיעה לעובד הציבור בתוקף תפקידו אך נמסרה לגורם לא

- מוסמך בידי אחרים, כגון בני משפחתו של עובד הציבור.
4. מאז התקבל תיקון 65 האמור לחוק העונשין, טרם נקבע "הגורם המוסמך" ומשמעות הדבר היא שאין "גורם מוסמך" לעניין מתן אישור למסירת הידיעה לפי סעיף 117(ד)(3) לחוק העונשין. מכאן, שאישור הצו חיוני. נוסח הצו המוצע, נוסח על ידי משרד המשפטים לאחר כחמש שנות עבודת מטה בנושא, והוא משקף את הפשרות וההסכמות שהושגו בין הגורמים השונים העוסקים בתחום – משרד הביטחון, הצנזור הצבאי הראשי, השב"כ והמלמ"ב. בנוסח הצו מוצעים שלושה מסלולים לאישור מסירת ידיעה, בהתאם למטרה שלשמה התקבלה הבקשה למסירת הידיעה.
5. ככל שהממשלה תאשר את הצו המוצע, ובטרם יחתום ראש הממשלה על הצו, נדרש אישורה של ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, בהתאם לקבוע בסעיף 117(א)(3) לחוק העונשין.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי.

תקציב

לא רלוונטי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר הביטחון – אין הערות להצעת ההחלטה.
שר החוץ – אין הערות להצעת ההחלטה.
שרת המשפטים – אין הערות להצעת ההחלטה

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

לא רלוונטי.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת.

סיווגים

סיווג ראשי: 07 חקיקה ממשלתית;
תחום פעולה עיקרי: 01 חוץ וביטחון;

מוגש על ידי ראש הממשלה

כ"ח בשבט התשע"ד
29 בינואר 2014

צו העונשין (קביעת הגורם המוסמך), התשע"ד-2014

בתוקף סמכותה לפי סעיף 117(ד)(3) לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 (להלן – החוק),¹ ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, מצווה הממשלה לאמור :

הגדרות

1. בצו זה -

"גורם ממונה" – ממונה הביטחון בגוף שבו נוצרה הידיעה, שמונה לפי החוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998,² ואם נוצרה הידיעה באחד הגופים שלהלן - הגורם המפורט לצדם :

(1) בצה"ל – ראש מחלקת ביטחון מידע ;

(2) בשב"כ – ראש לשכת ראש שירות הביטחון הכללי.

"ועדת השרים למתן היתר לפרסומים" – כמשמעותה בכללים ;

"כללים" - הודעה בדבר כללים לעניין היתרים לפרסום לפי חוק דיני העונשין (ביטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים), התשי"ז-1957.³

"מלמ"ב" – הממונה על הביטחון במערכת הביטחון ;

"עובד הציבור לשעבר" – מי שחדל להיות עובד הציבור כהגדרתו בסעיף 34כד לחוק ;

"עובד הציבור לשעבר בגוף מונחה מלמ"ב" - עובד הציבור לשעבר שעבד במשרד הביטחון או בגופים המנויים בצו לפי סעיף 20 לחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 ;⁴

"קצין מוסמך" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 ;

"תקנות ההגנה" - תקנות ההגנה (שעת חירום), 1945.⁵

2. הגורם המוסמך לפי סעיף 117(ד)(3) לחוק ייקבע לפי סוג הבקשה, כמפורט להלן :

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226 ; התשס"ב, עמ' 32.

² ס"ח התשנ"ח, עמ' 348.

³ י"פ התשל"ה, עמ' 1316.

⁴ ס"ח התשנ"ח, עמ' 348.

⁵ ע"ר 1442, תוספת מס' 2, עמ' 855.

(1) בכל בקשה למסירת ידיעה אשר מיועדת להתפרסם באמצעי התקשורת, בספר, בחוברת או בפרסום אחר, בידי עובד הציבור לשעבר - ועדת השרים למתן היתר לפרסומים, אשר תפעל לפי הכללים;

(2) בכל בקשה למסירת ידיעה אשר מיועדת להתפרסם באמצעי התקשורת, בספר, בחוברת או בפרסום אחר, שלא בידי עובד הציבור - הצנזור הצבאי הראשי (להלן - הצנזור), אשר יפעל בהתאם לסמכויותיו לפי תקנות ההגנה;

(3) בכל בקשה למסירת ידיעה לאדם שלא היה מוסמך לקבלה, שאינה מיועדת להתפרסם באמצעי התקשורת, בספר, בחוברת או בפרסום אחר - הגורם הממונה.

חוות דעת 3. (א) החלטת הגורם המוסמך בבקשות כאמור בסעיף 2(1) ו-2(2), תתקבל לאחר קבלת חוות דעת מהגורם הממונה;

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), בכל בקשה שהוגשה מטעם עובד הציבור לשעבר בגוף מונחה מלמ"ב, יקבל הגורם המוסמך חוות דעת מהקצין המוסמך, לאחר שזה קיבל חוות דעת מהגורם הממונה.

עיון חוזר 4. (א) סרב הגורם הממונה לבקשה למסירת הידיעה, כאמור בסעיף 2(3), ימסור על כך הודעה למבקש, אשר רשאי לבקש כי הבקשה תועבר לעיון חוזר בפני מי שעומד בראש הגוף שבו נוצרה הידיעה או בפני מי שהוסמך לכך על ידו (להלן-ראש הגוף); סרב גם ראש הגוף שבו נוצרה הידיעה לבקשה למסירת הידיעה, ועמד המבקש על בקשתו למסירת הידיעה כאמור, יעביר ראש הגוף את הבקשה בצירוף חוות דעתו וחוות דעת הגורם הממונה להחלטת ועדת השרים למתן היתר לפרסומים, אשר תפעל לפי הכללים, בשינויים המחויבים;

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לגבי בקשה שהוגשה בידי עובד הציבור לשעבר בגוף מונחה מלמ"ב, שלה סרב הגורם הממונה, ימסור הגורם הממונה הודעה למבקש, אשר רשאי לבקש כי הבקשה תועבר להחלטת מלמ"ב; סרב גם המלמ"ב לבקשה למסירת הידיעה, ועמד המבקש על בקשתו למסירת הידיעה כאמור, יעביר המלמ"ב את הבקשה בצירוף חוות דעתו וחוות דעת הגורם הממונה להחלטת ועדת השרים למתן היתר לפרסומים, אשר תפעל לפי הכללים, בשינויים המחויבים.

השגת גוף על החלטת הצנזור הצבאי הראשי 5. (א) החליט הצנזור כאמור בסעיף 2(2), בניגוד לחוות דעת הגורם הממונה כאמור בסעיף 3, רשאי ראש הגוף שבו נוצרה הידיעה, או מלמ"ב, לפי הענין, בתוך שבעה ימים מיום שנמסרה לו החלטת הצנזור, לפנות לוועדת השרים למתן היתר לפרסומים, ולבקש את הכרעתה בנושא.

(ב) החלטת הצנזור כאמור בסעיף 2(2), לא תימסר למבקש בטרם חלפו שבעה ימים מיום שמסר את החלטתו לראש הגוף שבו נוצרה הידיעה או למלמ"ב, לפני העניין; פנה ראש הגוף שבו נוצרה הידיעה או המלמ"ב, לפי העניין, לוועדת השרים למתן היתר לפרסומים כאמור בסעיף קטן (א), החלטת הצנזור לא תימסר למבקש עד לקבלת החלטת ועדת השרים בנושא.

שמירת דינים 6. אין באמור בסעיף 2 כדי לגרוע מסמכותו של הצנזור לפי תקנות ההגנה לגבי כל פרסום כהגדרתו בכללים או מסמכותה של ועדת השרים למתן היתר לפרסומים לפי הכללים.

התשע"ד _____
(2014 _____)
(חמ 4434-3)

_____
בנימין נתניהו
ראש הממשלה

היועצת המשפטית

ירושלים, כ"ח בשבט התשע"ד

29 בינואר 2014

מזהה מלי: D344843

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

אישור צו עונשין (קביעת הגורם המוסמך), התשע"ד-2014, בהתאם לסעיף 117(ד)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – **חוק העונשין**).

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

1. בסעיף 117(א) לחוק העונשין נקבע איסור גורף על עובד ציבור למסור ידיעה שהגיעה אליו בתוקף תפקידו, ומבלי שקיבל היתר לכך, כדלהלן:

"עובד ציבור שמסר, ללא סמכות כדין, ידיעה שהגיעה אליו בתוקף תפקידו, לאדם שלא היה מוסמך לקבלה, וכן מי שהגיעה אליו ידיעה בתוקף תפקידו כעובד ציבור, ולאחר שחדל מהיות עובד הציבור מסרה, ללא סמכות כדין, לאדם שלא היה מוסמך לקבלה, דינו – מאסר שלוש שנים."

2. מקורו של איסור זה בחוק דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים), התשי"ז-1957, שמוזג לאחר מכן בחוק העונשין ושמכוחו גובשו כללים לעניין היתר לפרסומים¹ (להלן – **הכללים**). בהתאם לכללים הוקמה ועדת השרים למתן היתרים לפרסומים (להלן – **ועדת השרים**), הפועלת גם כיום. יוער, כי הכללים לא פגעו בסמכותה של הצנזורה, הפועלת מכוח תקנות ההגנה (שעת חירום), 1945, כמפורט בסעיף 10 לכללים.

3. ביום 4 בדצמבר 2001 התקבל בכנסת תיקון מספר 65 לחוק העונשין אשר קבע, בין היתר, בסעיפים 117(ד)(2) ו-117(3) כדלקמן:

"(2) לנאשם לפי סעיף קטן (א) בשל מסירת ידיעה לאחר שחדל מהיות עובד ציבור תהא גם זו הגנה טובה, שמסירת הידיעה היתה כעבור חמש שנים מהיום שחדל מהיות עובד הציבור ושבמסירת הידיעה לא היה משום פגיעה בדבר שיש לציבור זיקה בו או פגיעה בזכותו של היחיד ;

¹ י"פ התשל"ה, עמ' 1317-1316.

(3) הוראות פסקה (2) לא יחולו על ידיעה הנוגעת לביטחון המדינה או ליחסי חוץ שלה אלא אם כן אישר הגורם המוסמך, קודם למסירתה, כי מסירת הידיעה לא תפגע בביטחון המדינה או ביחסי חוץ שלה; לענין זה, "הגורם המוסמך" – הצנזור הצבאי הראשי או בעל תפקיד אחר, הכל כפי שתקבע הממשלה בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, דרך כלל או לפי סוגי ענינים;

4. כאמור בסעיפי משנה 117(ד)(2) ו-3), שהוספו בתיקון 65 לחוק העונשין, נקבע מנגנון סטטוטורי של מתן אישור לעובד ציבור במקרה נקודתי, שעניינו מסירת ידיעה הנוגעת לענייני ביטחון המדינה או יחסי החוץ שלה, על ידי מי שחדל לכהן כעובד הציבור לפחות חמש שנים קודם לכן. בכל שאר המקרים (במקרים שבהם מדובר בעובד ציבור מכהן או בעובד ציבור בתוך תקופת חמש השנים מיום פרישתו), נותרה ועדת השרים הגורם המוסמך לצורך מתן היתר פרסום לעובד ציבור או עובד ציבור לשעבר. יודגש, כי ההגנה הקבועה בסעיפי המשנה האמורים נוגעת רק לידיעה הנמסרת בידי עובד הציבור בעצמו. ההגנה אינה חלה על ידיעה שהגיעה לעובד הציבור בתוקף תפקידו אך נמסרה לגורם לא מוסמך בידי אחרים, כגון בני משפחתו של עובד הציבור.

5. כפי שמצוין בדברי ההסבר להצעת ההחלטה, מאז התקבל תיקון 65 האמור לחוק העונשין, טרם נקבע "הגורם המוסמך" ומשמעות הדבר היא שאין "גורם מוסמך" לעניין מתן אישור למסירת הידיעה לפי סעיף 117(ד)(3) לחוק העונשין. נוסח הצו המוצע, נוסח על ידי משרד המשפטים לאחר כחמש שנות עבודת מטה בנושא, והוא משקף את הפשרות וההסכמות שהושגו בין הגורמים השונים העוסקים בתחום – משרד הביטחון, הצנזור הצבאי הראשי, השב"כ והמלמ"ב. בנוסח הצו מוצעים שלושה מסלולים לאישור מסירת ידיעה, בהתאם למטרה שלשמה התקבלה הבקשה למסירת הידיעה.

6. ככל שהממשלה תאשר את הצו המוצע, ובטרם יחתום ראש הממשלה על הצו, נדרש אישורה של ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, בהתאם לקבוע בסעיף 117(א)(3) לחוק העונשין.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

ההצעה הופצה ללשכות המשפטיות של כל הגורמים הרלוונטיים ביום 1.1.2014. מהלשכות המשפטיות במשרד הביטחון, משרד החוץ, המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים ושירות הביטחון הכללי נמסר כי אין מניעה משפטית לאשר את ההצעה. הערות הלשכה המשפטית של אמ"ן וכן המחלקה לייעוץ וחקיקה (פלילי) במשרד המשפטים - הוטמעו בהצעת ההחלטה ובנוסח הצו.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה :

אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

עו"ד אורלי פישמן אורן
סגנית בכירה ליועצת המשפטית